

28.11.2012

PL 30, 41161 TIKKAKOSKI, FINLAND, Tel. +358 299 800, Fax +358 299 291 929

MIL AGA -SOTILASILMAILUMÄÄRÄYKSISSÄ KÄYTETTYJEN KÄSITTEIDEN MÄÄRITELMIÄ (MIL AGA M3-1)

Tässä sotilasilmalumääräyksessä on määritetty MIL AGA -sotilasilmalumääräyksissä käytettyjen käsitteiden määritelmä.

Määräyksen antamisen peruste:

Ilmailulaki (1194/2009) 4 §

Valtionneuvoston asetus sotilasilmalumusta (557/2011) 3 §

Voimassaoloaika:

1.12.2012 lukien toistaiseksi

Kumoaa:

SIM-To-Tu-009, 2.8.2010, HG893

SISÄLLYSLUETTELO:

KÄSITTEITÄ JA MÄÄRITELMIÄ.....3

KUMMOTTU

KÄSITTEITÄ JA MÄÄRITELMIÄ

Ei-mittarikiitotie (Non-instrument runway) tarkoittaa kiitotietä, joka on tarkoitettu näkölähestymismenetelmiä käyttäville ilma-aluksille.

Esiintymän laajuus tarkoittaa esiintymän (vesi, kuura, huurre, kuiva lumi, märkä lumi, sohjo tai jää) pinta-alaa suhteessa kiitotien pinta-alaan (%). Mikäli kiitotietä ei ole kunnostettu koko kiitotieleveydeltään, esiintymän laajuus lasketaan suhteessa kunnostettujen pintojen pinta-alaan.

Hinaustie (Towing taxiway) tarkoittaa hävittäjän tai hävittäjäkoneen hinaamista (tyyppihyväksytyllä hinausajoneuvolla) varten määriteltyä päällystettyä kulkutietä, jonka tarkoituksena on luoda yhteys tukikohdan eri osiin. Poikkeusolauksessa hinaustie voi olla päällystämätön, kunhan kantavuus on riittävä.

Horisontaalipinta tarkoittaa kiitotien yläpinnalla, määritellyllä korkeudella olevaa horisontin suuntaista pintaa.

Hälytyspalvelu tarkoittaa palvelua, jonka tarkoituksena on ilmoittaa asianomaisille organisaatioille etsintä- ja pelustustarpeesta olevista ilma-aluksista ja auttaa näitä organisaatioita tarpeen mukaan.

ICAO (International Civil Aviation Organisation) tarkoittaa Kansainvälistä siviili-ilmailujärjestöä.

IFR (Instrument Flight Guide) tarkoittaa lentopaikan lentopaikkaohjetta.

IFR (Instrument Flight Rules) tarkoittaa mittarilentosääntöjä.

Ilmaliikennepalvelu (ATS) tarkoittaa lentotiedotus- (AFIS), hälytys-, ilmaliikenteen neuvonta- tai lennonjohtopalvelua (ATC).

Ilmaliikennepalveluelin (ATS-elin) tarkoittaa lentotiedotus- (AFIS), hälytys-, ilmaliikenteen neuvonta- tai lennonjohtopalvelua antavaa elintä.

Ilmaliikenteen hallinta tarkoittaa maassa (mm. ilmaliikennepalvelu, ilmatilan hallinta, ilmaliikennevirtojen hallinta) ja ilma-aluksessa olevien toimintojen yhdistelmää, joka tarvitaan ilma-alusten turvallisen ja tehokkaan liikkumisen varmistamiseen kaikissa lentotoiminnan vaiheissa.

Kenttäalue (Movement area) tarkoittaa lentopaikan osaa, joka on tarkoitettu ilma-alusten lentoonlähtöön, laskuun ja rullaukseen ja johon sisältyy liikenneaureja ja asemataso(t).

Kiitoalue (Runway strip) tarkoittaa lentopaikalla määritettyä aluetta, jonka sisällä kiitotie on ja jonka tarkoituksena on vähentää vaurioriskiä ilma-aluksen suistuesssa kiitotieltä ja suojata kiitoalueen yläpuolella lentävä ilma-alusta sen lentoonlähdön ja laskun aikana.

Kiitotie (Runway) tarkoittaa lentopaikalle määritettyä suorakaiteen muotoista aluetta, joka on kunnostettu ilma-alusten laskuun ja lentoonlähtöä varten.

Kiitotien jättöpää (DEP, Departure end of runway) tarkoittaa 900 m lähtökiitotien kynnykseltä olevaa päätä, jossa ilma-aluksen lentoonlähdön suunnitellaan aikaisintaan tapahtuvan.

Kiitotien pääturva-alue (RESA, Runway end safety area) tarkoittaa kiitoalueen päättävää aluetta, kiitotien keskilinjan jatkeeseen nähden symmetristä aluetta, jonka ensisijainen tarkoitus on vähentää vaurioriskiä ilma-aluksen tehdessä vajaaksi jääneen laskun tai laskun tai nousukiidon päättyessä yli kiitotien pään.

Kokonaiskaltevuus tarkoittaa kiitotien pituus- tai poikkileikkausta.

Kosteus tarkoittaa sellaista päällysteen pintaa, joka on kosteuden vuoksi muuttanut värinään.

Kuiva lumi tarkoittaa sellaista lunta, joka irtonaisena ollessaan voi lentää tuulen mukana ja josta ei voi muodostaa lumipalloa, irtotiheys alle 0,35 kg/dm³.

Kunnostetun alueen leveys tarkoittaa kiitotien ilmoitettua leveyttä pienemmän, lento-ohjauksen lähtöä ja laskeutumista varten puhdistetun osuuden leveyttä, joka on enintään kiitotien mahdollisesti olevien aurasvalliin välinen leveys ja jonka kunto ja kitka on ilmoitettu.

Kunnostamaton alue tarkoittaa sitä osaa kiitotiestä, joka ei keliolosuhteiden vuoksi ole soveltuva ilma-aluksen lento-ohjaukseen tai laskeutumiseen.

Kunnostetun alueen keskikaista tarkoittaa sitä osaa kunnostetusta alueesta, jolla kiitotietarkastuksiin liittyvät perusmittaukset suoritetaan. Kunnostettu alue jaetaan erillisiin osiin (keskikaista / reunakaistat) ainoastaan silloin, kun keliolosuhteet kunnostetun alueen reunoilla poikkeavat merkittävästi perusmittausalueen olosuhteista.

Kunnostetun alueen reunakaista tarkoittaa sitä osaa kunnostetusta alueesta, joka keliolosuhteiden osalta eroaa merkittävästi perusmittausalueesta.

Kunnostetun alueen vähimmäisleveys tarkoittaa tavoitteellista kiitotien leveyttä, joka pyritään kunnostamaan. Kunnostetun alueen vähimmäisleveys määräytyy lentokoneen tyypin perusteella.

Kynnys (R, Threshold) tarkoittaa laskukelpoisen kiitatieosuuden alkua.

Lennonjohtopalvelu (ATC) tarkoittaa alue-, lähestymis- tai lähilennonjohtopalvelua, jonka tarkoituksena on estää yhteentörmäykset ilma-alusten välillä sekä liikennealueella olevien ilma-alusten ja esteiden välillä. Lisäksi lennonjohtopalvelun tarkoituksena on ilmailuliikkeen jouduttaminen ja järjestyksen ylläpitäminen sen kulussa.

Lennonvarmistuspalvelu tarkoittaa ilmaliikenne-, ilmailutiedotus-, ilmailuviesti-, lentosää- ja hälytyspalvelua.

Lennonvarmistuspalvelujen tuottaja tarkoittaa Finaviaa, Mikkelin kaupunkia, Rengonharjun säätiötä tai jotain muuta, joka tuottaa ko. palvelua.

Lentoasema tarkoittaa lentopaikkaa, jossa ilmailiikennepalvelu on pysyvästi järjestetty.

Lentopaikka (Aerodrome) tarkoittaa määrättyä maa- tai vesialuetta, joka on kokonaan tai osittain järjestetty ilma-alusten saapumista, lähtemistä ja maahan tai vedelle liikkumista varten.

Lentopalveluksen johtaja tarkoittaa pääsääntöisesti lukuun päällikköä tai varapäällikköä. Lentopalveluksen johtajia voivat olla myös muut lentopalvelusesimiehet. Lentopalveluksen johtaja suunnittelee ja käskää lentopalveluksen reaaliaikaisen toteutuksen.

Lentotoiminnan harjoittaja tarkoittaa Maavoimien esikuntaa, Maavoimien esikuntaa ja Merivoimien esikuntaa.

Lentotoimintaan liittyvä pelastustoimi tarkoittaa niitä pelastustoimen keinoja, joilla huolehditaan tukikohtissa (varjo) tilasilma-alusten pelastusjärjestelyistä lentoonnettomuustilanteissa sekä maa- ja vesialueilla tapahtuvista etsintä- ja pelastustoimista.

Lentoyksikkö tarkoittaa laivastoa, lentuetta, pataljoonaa, komppaniaa, patteria tai vastaavaa erikseen muodostettua yksikköä.

Lento-osasto tarkoittaa osastoa tai parvea, jonka johtaja vastaa lento-osaston tehtävän suorittamisesta.

Lentokennealue (Manoeuvring area) tarkoittaa ilma-alusten lentoonlähtöön, laskuun ja rullaukseen tarkoitettua lentopaikan osaa lukuun ottamatta asematasoja.

Liikenneilmoitus tarkoittaa ATS-elimen antamaa ilmoitusta, jonka tarkoituksena on kiinnittää ohjaajan huomio muuhun tiedossa olevaan tai havaittuun, ilma-aluksen tai sen ai-

koman reitin läheisyydessä mahdollisesti olevaan ilmaliikenteeseen ja auttaa ohjaajaa välttämään yhteentörmäys.

Liikenteen väistöneuvo tarkoittaa ATS-elimen antamaa neuvoa, joka auttaa ohjaajaa välttämään yhteentörmäyksen ja määrittelee menettelyn.

Liikkuva täydennyspaikka (LTP) tarkoittaa helikoptereiden tilantietoon tukautumiseen tarkoitettua aluetta.

Lähestymispinta tarkoittaa kynnykseltä alkavaa, kiitotien suuntaista kaltevaa pintaa, jota esteet eivät saa läpäistä.

Lähiympäristö tarkoittaa aluetta, joka on noin (4) kilometrin säteellä kiitotien keskipisteestä mitattuna.

Mittarikiitotie (Instrument runway) tarkoittaa seuraavia mittarilähestymismenetelmiä käytäville ilma-aluksille tarkoitettuja kiitotie-tyyppejä:

a) *Ei-tarkkuuslähestymiskiitotie*. Mittarikiitotie, jolla annetaan visuaalisilla ja ei-visuaalisilla opasteilla ainakin riittävä suunta- ja formaatiota suoraa lähestymistä varten.

b) *Tarkkuuslähestymiskiitotie*, kategoria I. Mittarikiitotie, jolla on ILS ja/tai MLS ja visuaaliset opasteet ja joka on tarkoitettu operointiin vähintään 60 metrin (200 jalan) ratkaisukorkeuksilla ja näkyvyyden ollessa vähintään 800 metriä tai kiitotienäkyvyyden ollessa vähintään 550 metriä.

c) *Ei-tarkkuuslähestymiskiitotie*, kategoria II. Mittarikiitotie, jolla on ILS ja/tai MLS ja visuaaliset opasteet ja joka on tarkoitettu operointiin alle 60 metrin (200 jalan) mutta vähintään 30 metrin (100 jalan) ratkaisukorkeuksilla ja kiitotienäkyvyyden ollessa vähintään 350 metriä.

d) *Tarkkuuslähestymiskiitotie*, kategoria III. Mittarikiitotie, jolla ILS ja/tai MLS johdattaa kiitotielle ja kiitotietä pitkin sekä:

III A - joka on tarkoitettu operointiin alle 30 metrin (100 jalan) ratkaisukorkeuksilla tai ilman ratkaisukorkeutta ja kiitotienäkyvyyden ollessa vähintään 200 metriä.

III B - joka on tarkoitettu operointiin alle 15 metrin (50 jalan) ratkaisukorkeuksilla tai ilman ratkaisukorkeutta ja kiitotienäkyvyyden ollessa alle 200 metriä, mutta kuitenkin vähintään 50 metriä.

III C - joka on tarkoitettu operointiin ilman ratkaisukorkeutta tai kiitotienäkyvyyteen liittyviä rajoituksia.

Märkä tarkoittaa sellaista päällysteen pintaa, joka on yhtenäisen vesikalvon peitossa, mutta vesilätäköitä ei vielä esiinny. Kiitotien katsotaan olevan märkänä liukas silloin, kun sen kitkakerroin märkänä on pienempi kuin 0,50.

Märkä lumi tarkoittaa sellaista lunta, joka sitä käsillä kasaan puristettaessa pyrkii muodostamaan tai muodostaa lumipallon irtotilavuus 0,35 – 0,49 kg/dm³.

Nousutie tarkoittaa sotilaslentoa paikkaa, joka on suunniteltu ainoastaan sotilasilmailun lento-olentoa varten.

Nousupinta tarkoittaa nousutien jättöpäästä nousutien kynnykselle kulkevaa nousutien suuntaista kaltevaa pintaa.

NOTAM (Notice-to-Airmen) tarkoittaa Finavian julkaisemaa tiedotetta, joka jaetaan telekommunikaation avulla, sisältäen sellaisia ilmailun laitteiden perustamista, kuntoa tai muutoksia, samoin kuin sen palveluja, menetelmiä tai vaaratilanteita koskevia tietoja, joiden tunteminen ajoissa on tärkeä lentotoiminnan kanssa tekemisissä oleville henkilöille.

Pakkautunut lumi tarkoittaa sellaista lunta, joka on liikenteen vaikutuksesta tiivistynyt kiinteäksi kerrostumaksi, irtotiheys vähintään 0,5 kg/dm³.

Pelastusajoneuvokalusto tarkoittaa tukikohdan pelastustoimen käytössä olevia jouto-, vaahto- ja raivausautoja sekä muita yksinomaan pelastustoimen käyttöön tarkoitettuja ajoneuvoja.

Pelastusauto tarkoittaa sammutus-, pelastus-, raivaus-, valaisimia ja ensiapukalusteita varustettua pelastusajoneuvoa. Pelastusauto on pelastustoimen käyttöön erityisesti rakennettu, kokonaismassaltaan yli 3,5 tonnin auto. Pelastusauto on myös sellainen auto, joka on Puolustusvoimien omistuksessa ja hallinnassa ja jota käytetään yksinomaan pelastustoimen tehtäviin.

Pelastustie tarkoittaa kiitoteiden jatkeita ulottuvaa, vähintään kilometrin mittaista tai liikennealueeseen yhdistyvää muuta tietä, joka on tarkoitettu lentoaseman tai tukikohdan pelastusajoneuvojen tai muiden ajoneuvojen kulkua varten.

Pelastustoimi (PETO) tarkoittaa toimintaa, joka huolehtii tukikohdan (tai vastaavan) kaikista sammutus- ja pelastustehtävistä.

Pelastustoimintaindeksi tarkoittaa ilma-aluksen pituudesta ja rungon suurimmasta leveydestä muodostuvaa luokkaa, jonka perusteella määräytyy pelastusajoneuvojen ja muun pelastuskaluston määrämäärä.

Piennaralue tarkoittaa aluetta, joka ulottuu symmetrisesti kiitotien tai rullaustien kummallekin puolelle siten, että kiitotien tai rullaustien ja sidottujen piennaralueiden kokonaisleveysluokilla osuuksilla on viitearvon mukainen.

Pituuskaltevuus tarkoittaa kaltevuutta, joka saadaan jakamalla kiitotien tai nousutien keskilinjan ylimmän ja alimman kohdan korkeuksien välinen ero koko kiitotien tai nousutien pituudella.

Päätukikohta tarkoittaa lentoasemaa, joka on rakennettu, varustettu ja Puolustusvoimien pysyvästi miehittämä.

Raivattu alue tarkoittaa kiitotien sivuilla ja päissä olevaa raivattua ja estevapaata aluetta, joka tasaisuudeltaan ja kaltevuudeltaan on sellainen, ettei se aiheuta vaaraa ilmailualukselle. Raivatulla alueella saa sijaita määräysten mukaisia lähestymislaitteita, opasteita, kylttejä ja rakennelmia.

Reuna-alue (Shoulder) tarkoittaa päällysteen reunaan rajoittuvaa aluetta, joka on käsitelty siten, että se muodostaa siirtymän päällystetyn alueen ja vieressä olevan päällystämättömän alueen välille.

Rullaustie (Taxiway) tarkoittaa maalenton alueella ilma-alusten avulla moottorilla tapahtuvaa rullausta varten määriteltyä kulkureittiä, jonka tarkoituksena on luoda yhteys lentoportaan eri osien välille.

Siirtymäpinta tarkoittaa kiitoalueen ja lähestymisradan sivuilla olevaa viistoa pintaa, jolla siirrytään tarkastelutasolta toiselle.

Sisäänlentokiili tarkoittaa lähestymisradan ja kiitoalueen (raivatun alueen) sivulla olevaa pintaa. Sisäänlentokiilijohdinsisijainen tehtävä on parantaa kiitotien ja sen mahdollisten visuaalisten maalareiden näkyvyyttä. Toissijaisena tehtävänä on pienentää lähestymisen loppuvaiheessa, niin kutsutun visuaalisegmentin aikana riskiä törmätä reunalla oleviin esteisiin.

Sotajää tarkoittaa veden kyllästämaa lunta, joka jalkaa maahan polkaistaessa siirtyy paikasta toiseen läiskähtäen, ominaispaino 0,5 – 0,8 kg/dm³.

SOTAM tarkoittaa Puolustusvoimien julkaisemaa tiedotetta, joka jaetaan telekommunikaation avulla, sisältäen sellaisia ilmailun laitteiden perustamista, kuntoa tai muutoksia, samoin kuin sen palveluja, menetelmiä tai vaaratilanteita koskevia tietoja, joiden tunteminen ajoissa on tärkeää lentotoiminnan kanssa tekemisissä oleville henkilöille.

Sotilasilmailu tarkoittaa sotilaallisessa tarkoituksessa harjoitettua ilmailua ja ilmailua sotilasilma-aluksella.

Sotilasilmailuviranomainen tarkoittaa Sotilasilmailun viranomaisyksikköä (SVY).

Sotilaslennonjohto tarkoittaa sotilaslentopaikoilla sotilaslennonjohtopalvelua antavaa elintä.

Sotilaslennonjohtopalvelu tarkoittaa sotilasilmailulle annettavaa lennonjohtopalvelua ilmatilaluokan D mukaisesti yksinomaan sotilasilmailulle varatussa, muulta ilmailulta suljetussa ilmatilassa. Huom! Sotilaslennonjohtoon sisältyy myös sotilaslennonjohtajan visuaalista havainnointia.

Sotilaslentopaikan pitäjä tarkoittaa organisaatiota, jolla on vastuussa sotilaslentopaikan ja/tai tukikohdan käytöstä ja ylläpidosta (joukko-osasto vast.).

Sotilaslentopaikka tarkoittaa maan pinnalla sijaitsevaa ja järjestettyä tilapäisesti käytettäväksi ainoastaan sotilasilmailun lento-ohjelmia/tai laskuja sekä niihin liittyvää tukikohtatoimintaa varten. Sotilaslentopaikka voi olla Puolustusvoimien tilapäisesti käyttöönotettavaksi suunniteltu lento- tai laskupaikka ja/tai nousutie.

Suoja-alue tarkoittaa aluetta, joka ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoradalla on useampi lähimmän ajoradan keskilinjasta. Erityisestä syystä voidaan tien suunnitelmaa määrällä tiellä tai tienosalla osoittaa etäisyys 20 metriä lyhyemmäksi tai identtää etäisyyttä enintään 50 metriksi sekä enintään 300 metriksi tiehen kuuluvan vaikkapa tien kohdalla ja pituussuunnassa sen kummastakin päästä 750 metrin etäisyydelle ulottuvalla jatkeella.

Tiealue tarkoittaa aluetta, jonka rajoja ei ole kiinteistötoimituksessa määrätty ja ulottuu kahden metrin etäisyydelle ojan tai, missä ojaa ei ole, tieluiskan tai -leikkauksen ulkosyrjästä.

Toimintavalmius tarkoittaa tilaa, joka muodostuu henkilöstöstä, kalustosta ja toiminta-
valmiusajasta.

Tukikohdan pelastusorganisaatio tarkoittaa henkilöstöä, jonka tehtävänä on huolehtia
pelastustoiminnasta, onnettomuuksien ehkäisystä ja väestönsuojelusta.

Tukikohta tarkoittaa lentoasemaa tai sotilaslentopaikkaa, joka on rakennettu, varustettu
ja Puolustusvoimien miehittäminen. Tukikohdassa on vähimmillään kiitatie, ilma-alus-
sontapaikat ja radio- tai hälytysyhteys. Helikopteritukikohdassa ei välttämättä ole kiito-
tietä.

Vaahtoauto tarkoittaa kiinteällä pumpulla, vesisämöllä, vaahdonestesäiliöllä sekä sammu-
tus- ja pelastustyöhön soveltuvalla kalustolla varustettua pelastusajoneuvoa.

Vaijeripysäytysjärjestelmä (Arrestin cable) on tarkoitettu koukulla varustettujen len-
tokoneiden nopeaan ja turvalliseen pysäyttämiseen. Pysäytysvaijerin koordinaatit mita-
taan pysäytysvaijerin kohdalta kiitotien keskiviivalta.

Valvomattomalla lentopaikalla tarkoitetaan määrättyä maa-aluetta tai rakennelman
päällä olevaa aluetta, jolla on keskeinen tai osittain järjestetty lentokoneiden saapumista,
lähtemistä ja maassa liikkumista varten ja jolla ei ole järjestetty lennonvarmistuspalvelua.

Varilaskupaikka tarkoittaa sotilaslentopaikkaa, joka on tarkoitettu sotilasilmailun len-
toalähtöihin ja laskuihin.

Virta tarkoittaa lukuarvoa, jonka avulla on tarkoitus esittää sotilaslentopaikkojen
ominaisuuksia koskevat määräykset siten, että niiden mukaisesti rakennettu sotilaslento-
paikkalaitteineen soveltuu niille ilma-aluksille, joille se on tarkoitettu.

Yhteistoimintalentoasema tarkoittaa lentopaikkaa, jossa ilmaliikennepalvelu on pysy-
västi järjestetty sekä lentopaikalla on siviili-ilmailun lisäksi pysyvästi Puolustusvoimien
joukkoja, johtoelimiä ja rakennelmia.

Yhteyskone tarkoittaa ilmavoimien käytössä olevia Vinka ja Pilatus ilma-aluksia, joilla suoritetaan henkilö- ja materiaalikuljetuksia.

Yksikön päällikkö
Insinöörieverstiluutnantti

Kimmo Nortaja

Lentotoimintapäällikkö
Majuri

Markku Suomela

KUMMOTU